

הגורמים המשפיעים על יצוג המציאות ופיענוחה

כתבה - לוס דיעי מן

שלושה מפגשים בני 90 דקות (שיעור כפול)

מטרה- התלמידים יכירו את הגורמים המשפיעים על יצוג המציאות והפיענוח

מושגים- ייצוג, קידוד, פיענוח, הפוליטיקה של הייצוג

בבליוגרפיה- תקשורת כתובות (מהדורה ישנה) 273-276 - מודל הצפנה ופיענוח.

לאפי ד. (2011), סוגיות מפתח בתיאורית המדיה, עמ' 79-74 רעננה האוניברסיטה הפתוחה

1. שיעור פתיחה- שקופית 9-1 כולל צפייה בדוגמאות

פתיחה- שאלה לדיון- אילו קבוצות קיימות בחברה

כיצד הן מתוארות בתקשורת?

מהו ייצוג? (דיויד מקווין)

► היכולת לתאר את הקיים, את המציאות, ייצוג הוא דימוי, שיקוף או שחזור של דבר- מה מהעולם ה"אמיתי".

מהי המציאות האמיתית?

החברה מורכבת מקבוצות שונות בעלי מאפיינים משותפים, אידיאולוגיה וכללי תרבות והתנהגות. כל אלו מנחים את הקבוצה בפענוח המציאות ובמתן פרוש לייצוג שלפניהם.

קבוצות בחברה- יהודים, ערבים, נשים, גברים, דתיים, חילוניים, הומוסקסואלים, עשירים עניים, שמאלנים, ימנים...

2. שיעור 2- הכרות עם התיאוריה- שקופית 14-10

ייצוג המציאות קידוד ופיענוח- סטיוארט הול

הקשר בין מציאות לייצוג שלה מתווך באופן פרשני בשני כיוונים – גם על ידי מי שיוצר את הייצוג (המקודד), וגם על ידי מי שקורא אותו (המפענח). החקירה של הקשר הזה כפי שהוא מתווך באופן פרשני היא החקירה ה**סמיוטית**. מכאן עולים שני מושגים בסיסיים:

קידוד – יצירת ייצוגים.

פענוח – צריכה של ייצוגים.

מודל הקשת הסמיוטית של הול

המודל מייצג קשת שיש לה שתי רגליים – קידוד ופענוח. שתיהן מתחברות בייצוג. היכן מסתתרת המציאות במודל הזה? היא נמצאת מאחורי הייצוג, וקיימת גם בשתי הרגליים – בתשתית הטכנולוגית ובאמצעי הייצור. כלומר, המציאות משחקת תפקיד חשוב במודל. הטענה של הול היא שגם הקידוד וגם הפענוח נשענים על תשתית טכנולוגית ויחסי ייצור.

הייצוג – הוא מנתח את הכיסוי החדשותי של מהומות הכורים תחת שלטון תאצ'ר באנגליה. הניתוח שלו מתמקד בתוכנית חדשות שבה צלמו את ההפגנה של הכורים שפוטרו – זה מה שנמצא בחלק העליון של הקשת.

הקשר חברתי של הקידוד – הקידוד נעשה בהקשר מסוים של תשתית טכנולוגית (מדובר בכתבה שהופקה תוך שימוש בטכנולוגיה מסוימת) וחשוב מכך, למפיקים יש הקשר מסוים של יחסי ייצור – לכן חשוב לשאול מהו ההקשר המעמדי שלהם? כך שאם ניקח בחשבון שהכתבה נוצרה על ידי רשת BBC שהיא הרשת הממלכתית שאוהדת את מדיניות הממשל, זה נותן לנו את ההקשר החברתי מעמדי בתוכו נוצר הקידוד. לכן נצפה שהקידוד יהיה אוהד את מטרות הממשלה ומתנגד למטרות הכורים. ייתכן שאם הייצוג (התוכנית) היה מופק באופן עצמאי, היה לו מסר שונה לחלוטין. מצד זה של הניתוח יש כאן המשכיות של הניתוח הניאו מרקסיסטי של אסכולת פרנקפורט שטענו שהתרבות מיוצרת בהקשר מעמדי מסוים.

הקשר חברתי של הפענוח – הפענוח הוא החלק החסר בתיאוריה של אסכולת פרנקפורט. זה אותו ניתוח, רק ביחס לצופה. למשפחה שצופה בכתבה יש הקשר חברתי מעמדי מסוים, ויש להם את השימוש שהם עושים בטכנולוגיה (מכשיר הטלביזיה). איזה פענוח יאפיין אותם? זה תלוי בהקשר: אם הם באים מאותו הקשר מעמדי של המפגינים אז הפענוח שלהם יהיה הפוך מהכוונה של הקידוד. המשמעות שהם יעניקו לייצוג תהיה הפוכה מזו שהתכוונו אליה מפיקי ה-BBC. לעומת זאת, אם הם משתייכים למעמד העליון, ייתכן שהם יסכימו איתה.

קודים

קוד הוא היחס בין קידוד של מסר לבין הפענוח שלו.

הול מדבר על 3 קודים המסמלים יחסי גומלין בין קידוד לפענוח:

- **קוד דומיננטי:** מצב בו הקידוד שווה לפענוח, זהו המקרה שמדגישה אסכולת פרנקפורט – כשהמסר משעתק ומוביל לתודעה כוזבת. A מכיל את B. קידוד = פענוח.
- **קוד מו"מ:** הקידוד אינו זהה לפענוח, והמסר אינו זהה למשמעות ובעצם A לא שווה ל B, אך יכולה להיות חפיפה חלקית ביניהם, משמע אני יכול להסכים למסגרת הדברים אך לא לקבל את השלכותיהם.
- **קוד מתנגד:** הקידוד לא רק שאיננו זהה לפענוח אלא סותר אותו. המסר מנוגד לפרשנות ואין חפיפה כלל.

שיעור 3 שקופית 15-19- השפעות הייצוג סיכום

ייצוג מציאות

האם יש דרך אחת לייצג מציאות?

- ▶ אין מציאות אחת ואין דרך אחת לייצג מציאות.
- ▶ לתקשורת יש כוח לבחור ייצוג מסויים ולהעבירו לציבור

הפוליטיקה של הייצוג

- ▶ ייצוג מציאות קשור בכוחות חברתיים, פוליטיקה ותפיסות חברתיות
- ▶ למשל ייצוג הומוסקסואלים במצעדי גאווה כנשיים, ליצנים, קריקטורות.

מה הבעיה בייצוגים תקשורתיים?

- ▶ ייצוג תקשורתי משפיע על מעמד בקבוצה בחברה
- ▶ משפיע על יחס החברה לקבוצה

צפייה בסרטונים ודוגמאות

תרגול -

1. קראו את הכתבה הבאה ורשמו איזה ייצוג מקבלת מירי רגב בכתבה שלפניכם, כיצד קבוצות שונות בחברה עשויות לפרש את סיקור אירוע זה על פי המודל של הול?

א. יוזמה חדשה: מירי רגב תעניק פרסים לזמרים ויוצרים ים תיכוניים אחרי שיצאה לקרב על שינוי הפלייליסט של גלגלצ, שרת התרבות מירי רגב מתכוונת להעניק פרסים מיוחדים ליוצרים ולזמרים במוזיקה הים תיכונית: "הגיע הזמן שהמוזיקאים האלה יקבלו חיבוק חם גם מהממסד"

רז שכניק, "ידיעות אחרונות" | פורסם: 19.02.16, 08:46

אחרי שטלטלה את גלגלצ ואת מוסדות התרבות עם הצעת חוק הנאמנות, שרת התרבות והספורט מירי רגב ממשיכה ליעד הבא. ל"ידיעות אחרונות" נודע כי רגב הוציאה לדרך תוכנית להענקת פרסים שנתיים לאמנים וליוצרים מהמוזיקה הים תיכונית. הפרסים הראשונים יוענקו כבר בשנה הקרובה.

2. קראו את הכתבה הבאה ורשמו איזה ייצוג מקבלים ההומוסקסואלים והחרדים בכתבה שלפניכם, כיצד קבוצות שונות בחברה עשויות לפרש את סיקור אירוע זה, על פי המודל של הול?

רב בכיר נגד צה"ל וההומואים: "הסוטים נכנסו לצבא"

הרב יגאל לוינשטיין, מאנשי החינוך הבולטים בציבור הדתי, כינה בכנס את חברי הקהילה הגאה "סוטים". לדבריו, "הקבוצה הזו מטריפה מדינה שלמה, נכנסה לצבא בכל הכוח - ואיש לא מעז לפתוח את הפה"

קובי נחשוני | פורסם: 15.07.16, 17:38

נמשכת המתקפה מצד רבנים על הקהילה הגאה: לאחר ביטול מצעד הגאווה בבאר שבע והתבטאויות הרב הצבאי הראשי המיועד נגד הומואים, מכנה הרב יגאל לוינשטיין, מאנשי החינוך הבולטים בציבור הדתי, את חברי הקהילה הגאה "סוטים", ומאשים את צה"ל כי אפשר להם להכניס את השקפת עולמם למערכת הצבאית.

בכנס שקיימו ביום שני השבוע רבנים נגד "השפעת הרפורמה על זהותה של מדינת ישראל", טען לוינשטיין ביחס ללהט"בים: "יש פה תנועה מטורפת של אנשים שפשוט איבדו את הנורמליות של החיים, והקבוצה הזו מטריפה מדינה שלמה. היא נכנסה לצבא בכל הכוח ואיש לא מעיז לפתוח את הפה ולצפצף".

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4828836,00.html>

[תרגולים](#) נוספים- צפייה בקטים מתוך תוכניות כמו עבודה ערבית, אמא ואבז, סברי מרנן...
וניתוח הייצוג על פי